H. Gierveld

Reactie functiebeloning

Bosma en Gaasbeek concluderen in hun artikel in het januarinummer van het Nederlands Bosbouw Tijdschrift over de functiebeloning dat een wijziging van de huidige regeling bijdragen bos- en landschapsbouw voorlopig de beste perspectieven biedt. Alle redenen om te reageren. In mijn ogen moeten we niet doormodderen onder het mom van onderzoek, case study's, op zoek naar onvindbare maten in natuur-, recreatie-, landschaps- en natuurwaarden, maar moeten we enige durf tonen, een praktische regeling kiezen en de angst laten varen dat iemand ergens beter van wordt.

De wensen van de overheid (samenleving)

Overheid

Als representant van de samenleving verstrekt de overheid subsidies als middel om haar doelen te bereiken. Doelen die vastgelegd zijn in het Meerjarenplan Bosbouw (1986): "Het binnen het kader van het totale overheidsbeleid bevorderen van zodanige voorwaarden en omstandigheden, dat het bosareaal in Nederland naar omvang en kwaliteit zo goed mogelijk tegemoet komt aan de in de samenleving bestaande wensen ten aanzien van de functievervulling van het bos, nu en in de toekomst op een door de samenleving geaccepteerd kosten niveau." Voor de komende tien jaar is het doel uitgewerkt in het bekende vierluik van bosfuncties: recreatie, houtproduktie, landschap en natuurwaarden.

Verbetering van het bedrijfsresultaat ziet de overheid voortvloeien uit:

- verbetering van de boniteit in de volgende generatie
- hogere houtprijs door hogere kwaliteit en zwaardere afmetingen
- daling gemiddelde kosten door langere omlopen

Verder speculeert zij op een algemene verbetering van de houtprijs per kubieke meter.

Samenleving

Ook de individuele mens heeft wensen ten aanzien van het bos, al zijn deze niet zo nauwkeurig omschreven en te omschrijven. Onderzoekers zijn druk bezig de wensen van de bosbezoeker te formuleren. Heytze ea (1990) concluderen dat de recreant voornamelijk de afwisseling van een gebied waardeert. De schaal waarop die afwisseling aantrekkelijk gevonden wordt is afhankelijk van zijn verplaatsingssnelheid. Daarnaast wil de recreant zich goed kunnen oriënteren in het bos. Kan hij dit niet, dan wordt het bos al gauw als "enger" ervaren. Het Franse onderzoek van Decourt en Souchon uit 1975 dat Van Dort ea (1985) aanhalen, concludeert dat de mensen het voornamelijk als decor gebruiken om te recreëren en dat hun bosbezoek niet overeenkomt met de voorkeur die zij uitspreken.

De wensen van de particuliere boseigenaar

Boseigenaren zijn dit vaak niet uit vrije wil. Het bos of landgoed dat zij beheren is een erfenis waar zij een generatie lang de zorg voor hebben. Hun voornaamste doel is dan ook het in de familie houden van het bezit, liefst met behoud van het specifieke karakter (Mensink ea). De opbrengsten die de beheerskosten moeten dekken zijn houtopbrengsten, jachthuur, en subsidies. Helaas moeten nog veel eigenaren uit andere middelen bijdragen om de kosten te dekken. Dat boseigenaren niet uit zijn op winstmaximalisatie maar op nutsmaximalisatie lezen we in het artikel van Hekhuis (1992).

De huidige regeling bijdragen bos en landschapsbouw

In de huidige regeling wordt de particuliere boseigenaar gestimuleerd om de wensen van de samenleving te vervullen. Hij krijgt een vaste bijdrage van f 90,- per hectare. In ruil daarvoor moet hij zijn bosbezit openstellen, een model-'86 plan opstellen en 50 m pad per hectare hebben. Daarnaast kan hij voor diverse werkzaamheden in het bos een bijdrage ontvangen: natuurlijke verjonging, herplant, intensieve verzorging, toekomstbomen aanwijzen, opsnoeien en recreatieve maatregelen, subsidies op investeringen in het bos (voor zover de regeling open is).

Het effect van de huidige regeling

De kostprijsverlagende subsidies vertroebelen de afwegingen in het bos. Hierdoor wordt het bos anders behandeld dan wanneer er geen subdidies zouden zijn en de strikte voorschriften van de regeling staan een creatieve uitvoering in de weg. Hekhuis (1992) gaat in op de effecten van de bijdrage regeling op het aanbod van het hout, helaas betrekt hij niet de effecten van de regeling op de recreatieve- en natuurwaarden. Wel geeft hij aan dat de particuliere boseigenaar uit is op nutsmaximalisatie. Houdt een eigenaar geld over, dan zal hij dit besteden aan de verfraaiing van zijn bezit, ik ben zo vrij dit

te vertalen in een hogere recreatieve aantrekkingskracht. Zou een eigenaar minder geld krijgen voor de herplant, dan betekent dit volgens Hekhuis dat onvolkomen opstanden minder snel worden omgevormd. Hij ziet dit als een verminderde houtoogst. Ik meen dat een lagere houtoogst het gevolg is met zwaardere maten en een hogere houtprijs. Zo'n onvolkomen opstand biedt overigens ideale uitgangspunten voor een natuurlijke verjonging. Een verjonging die veelal in de natuurlijke bosontwikkeling past, bijvoorbeeld berk, eik en wat grove den na een omloop grove den. Wellicht niet de soorten die de maximale houtoogst opleveren, maar wel gratis en zonder de natuur geweld aan te doen. In mijn ogen moet je iedere gulden die je niet strikt noodzakelijk in het bos steekt tegen de normale marktrente doorberekenen, en is er veel te zeggen voor een kostenloze omvorming. De overheid moet hier natuurlijk wel aan meewerken in de zin van de boswet. Als blijkt dat 15% van het natuurlijke bos uit open ruimte bestaat, zal het duidelijk zijn dat de herplant-termijn van drie jaar sterk verouderd is voor het tijdperk van het natuurlijke bosbeheer.

Wat dan wel?

Voor een realisatie van de doelstellingen van de overheid is het noodzakelijk de boseigenaar ruimte te geven voor creatief bosbeheer zonder investeringssubsidies, maar met een ruimhartige beloning voor de functies die zijn bosbezit vervult voor de samenleving. De bos- en landgoedeigenaren leveren gezamenlijk een formidabel produkt. Veel mensen mogen graag recreëren in de bossen, op de heide, langs cultuurgronden doorsneden met houtwallen, singels en -dank zij de Natuurschoonwet - solitaire bomen, genietend van de mooie landhuizen en van alle planten en dieren die daar hun leefgebied hebben. Wat de mens daar zo mooi aan vindt kan hij vaak niet eens onder woorden brengen. Daarnaast is de waarde van terreinen voor de natuur vaak omgekeerd evenredig met het gebruik daarvan door de recreatie. We moeten ons dus niet in allerlei bochten gaan wringen om functiekaarten te maken. De recreant weet niet wat hij wil en de natuur wil zijn waar jij niet komt, en hout kun je in ieder bos oogsten. Niets van dit alles, laten we al het geld dat het onderzoek, opstellen van criteria, functiekaarten, case study's en niet te vergeten het ambtelijk apparaat dat nu de subsidieformulieren uitdeelt en inneemt, bosbouwkundig adviseert en achteraf controleert, plus het geld dat daadwerkelijk uitgekeerd wordt op een hoop schuiven en verdelen over alle hectaren die een bosbijdrage hebben aangevraagd en een twaalftal controleurs/adviseurs. Wedden dat er een aardige jaarlijke bijdrage uit komt?
Dan zou het natuurlijk ook nog te overwegen zijn om het geld dat uitgekeerd wordt aan natuurbeschermingsorganisaties om terreinen van particulieren aan te kopen, ook anders te besteden. Bijvoorbeeld om ze op die grote hoop te schuiven. Juist die variaties van de eigenaren hebben ons een rijke erfenis nagelaten die we in zijn diversiteit moeten koesteren. Tot slot moeten we ons bedenken dat voor veel historische gebouwen forse subdidies worden uitgekeerd (en terecht) voor restauraties. Voor de instandhouding van de cultuurschat, als tegenprestatie wordt de instandhouding gevraagd, zonder meters pad en andere schijnbaar meetbare factoren....

Literatuur

- Mensink ea. Doelstellingen en beheersbeslissingen van particuliere boseigenaren. NBT, jaargang 62, nr 9.
- Hekhuis. Het aanbodgedrag van particuliere boseigenaren. NBT, jaargang 64, nr 1.
- Bosma en Gaasbeek. Functiebeloning. NBT, jaargang 64, nr 1.
- Heytze ea. De belevingswaarde van populierenbossen. De Dorschkamp, rapport nr. 581, april 1990, Wageningen
- Meerjarenplan Bosbouw, 1986
- Van Dorth ea. Enkele aspecten van bosbeheer en bosecologisch onderzoek in Frankrijk en België. De Dorschkamp, rapport nr. 390. 1985. Wageningen.

BOSLAND BV

beheer, advies en uitvoering in bosbouw

Frederikstraat 2a, 6881 SJ Velp Tel. 085 - 640202

Boomkwekerijen ZUNDERT BV

Meirseweg 45
4881 MJ Zundert
Telefoon 01696-72250
Telefax 01696-75832

Planten voor bosaanleg en landschapsbeplantingen

Loofhout • Naaldhout • Populieren • Bomen
in plug en volle grond

Voor de modernste teelten - Geworteld in traditie

Eelerwoude
INGENIEURSBUREAU

Gravenstraat 1 - 7461 TM Rijssen
Postbus 223 - 7460 AE Rijssen
Tel. 05480-12555* - Telefax 05480-19575

Voor bos, natuur en landschap
U kunt bij ons o.a. terecht voor:

- **Beheer en advies**
  * NSW-aanvragen * pachtzaken/taxaties * volledig landgoederenbeheer
- **Automatisering**
  * systeem voor beheersplanning en houtmeten
  * Casio; pocketcalculator met praktische software
  * Dataforest; veldcomputer met electronische boomklem
- **Planvorming en onderzoek**
  * beheersplannen * effectenrapportage
  * inventarisaties: o.a. vegetatie, voorraad, bodem en vitaliteit

Bomenrooibedrijf/Rondhouthandel

A. van der Horst

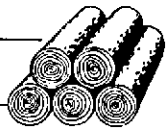

vraagt populieren, eiken en iepen te koop, geveld of op stam

Eenrumerweg 12, 9961 PC Mensingeweer
Tel. 05959-1560 - Fax 05959-1459

Fa. Bruinenberg

AANNEMERS
BOSBOUW
HOUTHANDEL

Te koop aangeboden wegens overcompleet:

- Fronthef en aftakas van J. Deere 3040
- 4 WD tractor Holder A55 met bomenuitsleeptang; weinig gebruikt
- Uitsleeptang met stuwcilinders; zware uitvoering. Nieuw
- Gebruikte uitsleeptang
- Iron-Horse „Piraya" uitsleeptrekker, z.g.a.n.

Tel. 05284-1493 - Fax 05284-2808

'Bomen rooien is werk voor vakmensen!'

Rondhouthandel/transport
Wij kopen alle soorten rondhout, op stam of geveld en kunnen ieder houttransport verzorgen, óók op internationale bestemmingen.

Bomen rooien
Met onze gekwalificeerde medewerkers en ons moderne materieel rooien wij zowel kleine als grote partijen, onder alle omstandigheden. Ook herbeplanting en subsidieaanvragen kunnen wij voor u regelen.

Milieuvriendelijke verwerking
Snoeihout wordt op milieuvriendelijke wijze verwerkt tot een bruikbaar composteringsprodukt.

Machineverhuur
Van Weert en Zonen verhuurt loaders, snippermachines, klepelmachines en een stobbenfrees.

Wij zullen u desgewenst graag onze uitgebreide brochure toezenden. Belt u ons even; wij zijn dagelijks tussen 7.00 en 18.00 uur bereikbaar.

Houthandel, Transport en Boomrooibedrijf
Fa. A. van Weert en Zonen
Kruisbroeksestraat 12, 5281 RT Boxel
Tel. 04116-72717 / 75585, 04113-2073
Fax 04116-83745